

Koeienkenner kiest eigen weg

De oude grupstal is omgebouwd tot een slaapstal (rechts) en links zijn vreetplekken gemaakt

In een gespreid bedje kwamen Dennis en Jessika Nijhof niet toen ze in 2017 de touwtjes in handen kregen op het ouderlijk bedrijf. In acht jaar tijd bouwden ze het bedrijf volledig om. Van de grupstal namen ze afscheid, ze schakelden over op een biologische bedrijfsvoering en in plaats van montbéliardekruislingen lopen er nu Julia's, Lonia's en Liza's in de stal.

TEKST INGE VAN DRIE

Het schilderij van Tonny 5 heeft een prominente plek in de keuken van Dennis en Jessika Nijhof. Aan de roodbonte Sonlightdochter bewaren de melkveehouders uit Oene mooie herinneringen. Drie keer viel ze in de prijzen op de fokveedag in Apeldoorn. Ook nam ze in 2017 deel aan de NRM. De met 91 punten ingeschreven honderdtonner had daardoor een streepje voor bij haar eigenaren. 'We hebben haar zes jaar lang op stro gehad. Ze was 1,48 meter groot, maar op de krappe grupstalstand paste ze maar net', legt Nijhof uit. 'Als ze op bijna zeventienjarige leeftijd niet een pees had

afgescheurd toen ze in de bekapbox stond, was ze er misschien nog wel geweest.'

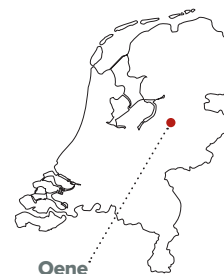
Geen gespreid bedje

Koeienboer worden was de jongensdroom van de nu 34-jarige koeienkenner. Zes jaar geleden werd Dennis Nijhof Nederlands kampioen veebeoordelen en hij is een veelgevraagd jurylid op keuringen. Maar in een gespreid bedje kwam hij niet, toen hij acht jaar geleden door ziekte van zijn ouders plotsklaps de touwtjes in handen kreeg. 'Mijn opa was geen koeienman, mijn vader even-

BEDRIJFSPROFIEL

namen	Dennis en Jessika Nijhof
aantal koeien	62
aantal stuks jongvee	25
rollend jaargemiddelde	10.322 kg melk, 4,21% vet en 3,38% eiwit
grondgebruik	32 ha productiegras en 3 ha onbemest natuurland
jaarlijkse melkproductie	6 ton melk

financieel hield het nog steeds niet over. 'We hadden al eens gekeken naar het leveren van PlanetProof-melk, maar dat kon destijds niet, omdat de koeien vast stonden. Nu was er geen ruimte voor nieuwe veehouders. Voor A-aware waren we te klein en met een overstap naar Farmel zouden we niks extra's verdienen. Toen kwamen we in 2021 in contact met EkoHolland.' Binnen een paar weken waagden ze de sprong en meldden ze zich aan bij de biologische zuivelfabriek. Het eer-

Per jaar fokken de veehouders ongeveer twaalf kalveren op

min. Hij had dertig jaar lang tussen de 45 en 50 koeien gevoerd en gemolken, maar het bedrijf nauwelijks ontwikkeld. Alles was verouderd. Maar verkopen kon altijd nog, dachten we', zo blikt Nijhof terug. Samen zette het stel, dat ook nog buitenshuis werkte, de schouders eronder. Twee jaar lang molken ze op de grupstal. 'Het was een kwestie van het bedrijf in leven houden. We wilden eigenlijk niet verder op de grupstal, maar de bank wilde eerst niet financieren.' Toen de bank alsnog groen licht gaf voor een lening van 175.000 euro, stond er snel een tweedehands 2x8-visgraatmelkstal. Jessika (33) pakt het fotoboek van de bouw van de melkstal erbij. 'D-Day noemden we het, de dag waarop de koeien naar buiten gingen en 's avonds voor het eerst door de melkstal zouden gaan.' Maar de koeien waren weidegang niet gewend, vertelt Dennis. 'Dat vond mijn vader maar gedoe. We moesten ze één voor één naar buiten doen, omdat ze niet uit de stal wilden.'

Van grupstal naar slaapstal

Meteen na het plaatsen van de melkstal bouwden Dennis en Jessika de grupstal om tot een slaapstal. In de aangrenzende jongveeststal maakten ze vreetplekken voor de koeien. Maar ook al waren ze blij met de aanpassingen,

ste jaar ging alles prima. ‘We hadden ons op 27 april, op Koningsdag, aangemeld. De kunstmest lag toen al op het land en het was dat jaar ook nat, dus we hadden een redelijke opbrengst.’

Maar het tweede jaar verliep anders. ‘De koeien hebben er niet onder geleden, maar de omschakeling van het land heb ik onderschat. Eerst was het koud en groeide er niks. Toen werd het droog en we hadden geen beregeningsinstallatie. We moesten meer dan de helft van het voer aankopen.’

De uit nood geboren aankoop van hooi pakte goed uit. ‘Voor de koeien was het fantastisch. De voeropname steeg, ze kregen meer pens en de productie steeg met 1000 liter. We kochten een oude voermengwagen voor 2500 euro – die we nog steeds gebruiken – want hooi moet je wel mengen.’

Geen ‘vierkant’ grasland meer

In het najaar van 2022 zaaiden Dennis en Jessika al het land opnieuw in. De percelen op afstand zaaiden ze in met grasklaver, op de 12 hectare huiskavel bevatte het ingezaaide mengsel ook kruiden. ‘De opbrengst is met zo’n tien ton droge stof per hectare nu weer op het oude niveau. Maar we zien wel meer verschillen in percelen dan vroeger. Als gangbare veehouder ben je “vierkant” grasland gewend. Dat heb je als biologische veehouder veel minder. Je ziet de verschillen in de bodem veel eerder terug. Zo gaat klaver op sommige percelen woekeren’, vertelt Dennis, die elke zeven weken maait. ‘We wachten gerust wat langer. Als de rest maait, eten wij een ijsje’, glimlacht Jessika.

Voor biologische begrippen zijn de Gelderse veehouders met 17.500 à 18.000 kg melk per hectare vrij intensief. Maar Dennis ziet ook de voordelen daarvan. ‘Als we meer grond zouden hebben, dan zou dat waarschijnlijk natuurground zijn. Dat levert veel gras van matige kwaliteit op en dat moet wel allemaal door de koeien heen. Nu kunnen we kopen wat ons past en de drijfmest kunnen we voor nul euro afvoeren.’

In eerste instantie stapten Dennis en Jessika vooral vanuit financiële motieven over op een biologische bedrijfsvoering. ‘We moesten creatief zijn.’ Maar intussen raakten ze ook overtuigd van de voordelen van de natuurlijke

manier van werken, met als hoofddoel het maken van gezonde levensmiddelen. Daar speelde de filosofie van Hubert Cremer van het Duitse bedrijf Biomühle een belangrijke rol in. Hij adviseert in het rantsoen vooral te kijken naar de verhouding tussen de vetzuren omega 3 en omega 6. ‘Die verhouding moet 1 op 3 zijn. Maar in mais is die bijvoorbeeld 1 op 60’, weet Dennis. ‘We voeren nu geen mais, overzeese soja, palmpitten of tarwe meer, maar gras, hooi, oergranen en lijnzaad. Onderzoek laat zien dat we intussen meer omega 3 in onze melk hebben en juist minder omega 6.’

In de melkstal krijgen de koeien per dag nu gemiddeld 7,5 kg van een mengsel van geplette rogge, haver, erwten, lijnzaad, lupinen en soms veldbonen of bietenpulp. Dennis pakt een hand van het mengsel erbij. ‘De filosofie van Hubert is hele granen voeren. We kiezen daarom voor pletten in plaats van vermalen en persen. Zo blijven de granen langer in de pens en worden ze beter verteerd’, legt hij uit. ‘Het is dan wel belangrijk dat het rantsoen voldoende celwanden bevat om de snelheid van de vertering te vertragen. Hooi past daar dus goed bij.’

Zes kilo hooi in het rantsoen

Ook in het huidige rantsoen vormt het in Duitsland gekochte hooi daarom nog een belangrijk bestanddeel, geeft Dennis aan. ‘We voeren nu zes kilo. Zeven zou nog beter zijn, want de kuilen van dit jaar zijn pittig en bevatten veel eiwit. Maar dan moet ik wel erg veel voer aankopen.’ Naast het hooi krijgen de koeien naar schatting 10 kilo kuilgras van drie verschillende kuilen. ‘Een van de drie kuilen die ik voer is de vijfde snede van dit jaar. Ik kuil de eiwitsneden altijd apart in. Zo kan ik sturen.’ In bakken in de stal voert Dennis daarnaast nog mineralen bij. ‘Nu nemen de koeien 150 gram op, maar bij slecht weer is dat 300 gram. Het idee is dat ze dat zelf reguleren.’

Het rantsoen, dat per kilo droge stof zo’n 140 tot 145 gram ruw eiwit bevat, resulteert in een rollend jaargemiddelde van 10.322 kg melk met 4,21% vet en 3,38% eiwit bij een gemiddelde leeftijd van 5.03 jaar en een ureumgehalte onder de 15. ‘Een hoge productie is geen doel op zich’, legt Dennis uit. ‘We voeren de koeien wat ze nodig hebben en dit is het resultaat. Omdat we

Links: achter de koeien zijn roosters gelegd over de twee groepen

Rechts: in de melkstal krijgen de koeien een mengsel van geplette granen

biologisch zijn, is het wel lastig om de gehalten erbij te houden.'

Het winnen van de Gouden Gierton, een prijs voor de kwaliteit van mest, afgelopen najaar sterkt Dennis en Jessika in de overtuiging dat ze op de goede weg zitten. Ook de gezondheid van de koeien is sinds het voeren van hooi met sprongen vooruitgegaan. 'We zien minder mortellaro en zijn nog nooit zo dicht bij nul antibiotica geweest. Ook het percentage gedwongen afvoer is gedaald. Het vervangingspercentage lag de afgelopen jaren op vijftien. Dat koeien nooit meer ziek worden, is een illusie. Maar ze hebben wel meer veerkracht en herstellen gemakkelijker.'

Julia's, Lonia's en Liza's

Niet alleen het rantsoen en de huisvesting veranderden drastisch sinds Dennis en Jessika startten op het bedrijf. Ook de veestapel onderging een metamorfose. In 2019 namen de veehouders versneld afscheid van een groot deel van de veestapel. 'Mijn vader kocht na de mkz-uitbraak in 2001 montbéliardes. Die waren deels ook weer ingekruist met holsteins', vertelt Dennis. 'Maar tevreden waren we daar niet mee. Sommige koeien konden ook niet wennen aan de overgang naar de boxen en bleven op de roosters slapen.'

In de stal lopen naast de eigen Tonny's nu Stina's, Dorra's, Lonia's en Julia's. Het zijn namen die vooral bij liefhebbers van roodbont een belletje zullen doen rinkelen. Dennis kocht ze als vaars bij Johan Uenk en Jacob Werler, roodbontfokkers uit de regio. Toch staat een keuringskoe fokken niet boven aan zijn verlanglijstje. 'Ik moet realistisch zijn. Ik fok maar weinig kalveren op, zo'n twaalf per jaar. Functionaliteit staat daarbij voorop. Daarnaast beleef ik aan keuren meer plezier dan aan zelf met koeien naar een keuring gaan.'

Zeventig procent van de koeien insemineert Dennis met een witblauwstier. Voor de overige dertig procent kiest hij een rood- of zwartbontstier, waarbij hij consequent gebruikmaakt van het triple A-systeem. 'Wat zwart is blijft zwart, wat rood is blijft rood. Afgelopen jaar heb ik vooral Rody en Andes gebruikt en ik zet nu ook wat Drone PP in om te experimenteren met hoornloosheid. Bij zwart kies ik voor Malki, Summerlake en Rubicon. Ik

gebruik expres niet zo veel verschillende stieren om een uniforme veestapel te krijgen.'

Jong en naïef

Hun veestapel uitbreiden is niet de ambitie van het jonge stel. 'Als we terugkijken, denken we wel eens: wat waren we toen nog jong en naïef', bekent Dennis. 'Maar met zestig koeien en zes ton melk zijn we heel tevreden. Als we al iets willen veranderen, dan is het de afzet.' Voor de stal prijkt sinds september een tweedehands melktap, met eraan een automaat waaruit consumenten vlees van de slachtkoeien van de veehouders kunnen kopen. Via een QR-code kunnen ze het afgenomen vlees betalen. 'Het liefst zou ik ook onze eigen stierkalfjes afmesten, maar we hebben daarvoor niet genoeg stalruimte en te weinig grond', zo weegt Dennis af. Ook voor de afzet van de melk heeft hij zijn wensenlijstje. 'De meeste melk gaat nu nog in de grote hoop mee bij EkoHolland. Het zou mooi zijn als er een apart afzetkanaal komt voor melk met een beter vetzuurpatroon. Maar dat is voorlopig nog wensdenken.'

▲
Links: via een automaat verkopen Dennis en Jessika het vlees van de slachtkoeien

Rechts: het jongvee is gehuisvest in een openfrontstal

Extra foto's online

Een fotoserie op de Veeteelt-website laat meer beelden zien van melkveebedrijf Nijhof.

▶ Fotoserie op veeteelt.nl